

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 2Co/868/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1514208362
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Darina Kriváňová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2016:1514208362.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Dariny Kriváňovej a členov senátu JUDr. Márie Hajdínovej a JUDr. Michaely Královej v právnej veci navrhovateľa: Dopravný podnik Bratislava, a. s., Olejkárska 1, Bratislava, IČO: 00 492 736, zast. JUDr. Vladimírom Kánom, AK ECKER-KÁN & Partners, Nám. M. Benku 9-C1, Bratislava, proti odporkyni: V. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom A. XX, A., v konaní o zaplatenie 50,70 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bratislava V zo dňa 10. septembra 2014 č.k. 10C/346/2014-20, pomerom hlasov 3:0, takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa zo dňa 10.septembra 2014, č.k. 10C/346/2014-20, p o t v r d z u j e .

Odporkyni sa náhrada trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa zamietol žalobu, ktorou sa navrhovateľ voči odporkyni domáhal zaplatenia sumy 50,70 eur z titulu ceny cestovného lístka a úhrady za nepreukázanie sa cestovným lístkom. Odporkyni súd prvého stupňa nepriznal náhradu trov konania.

Vykonaným dokazovaním súd prvého stupňa zistil, že odporkyňa dňa 09.01.2012 cestovala dopravným prostriedkom navrhovateľa, linkou MHD č. 99 a pri kontrole sa nepreukázala platným cestovným lístkom. Totožnosť odporkyne bola zistená z jej občianskeho preukazu.

Po právnej stránke súd prvého stupňa svoje rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 11 písm. d/, § 12 ods. 4,5, § 9 písm. b/ zákona č. 168/1996 Z.z. a § 5b zákona č. 250/2007 Zbierky, článku 6 Prepravného poriadku MHD, článku 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy, a § 108 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že jednoročná premlčacia doba začína plynúť odo dňa keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Odporkyňa bola prepravným kontrolórom kontrolovaná dňa 09.01.2012, kedy mala oprávnenie prevziať úhradu dlžného cestovného a úhrady v sume 50,- eur. Nasledujúcim dňom 10.01.2012 sa teda odporkyňa dostala s plnením záväzku do omeškania a zároveň začala plynúť jednoročná premlčacia lehota. Navrhovateľ podal predmetný návrh až 02.04.2014, teda po uplynutí jednoročnej premlčacej lehoty, a preto súd prvého stupňa s poukazom na § 5b Zák. č. 250/2007 Zb. v platnom znení prihliadol ex offa na premlčanie uplatňovaného nároku a jeho návrh zamietol ako premlčaný. Úspešnej odporkyni náhradu trov konania nepriznal, hoci rozhodoval podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p., pretože jej žiadne trovy konania nevznikli.

Proti tomuto rozsudku podal včas odvolanie navrhovateľ dôvodiac tým, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne

zistil skutkový stav (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). Zdôraznil ustanovenie § 29b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014; z neho vyplýva, že ustanoveniami § 5a ods. 1 písm. b/, ods. 2 až 4 sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 1. májom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 1. májom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných od 30. apríla 2014. Súd prvého stupňa porušil svojím rozhodnutím jeden zo základných princípov právneho poriadku Slovenskej republiky - zákaz retroaktivity, tým došlo k narušeniu zásady právnej istoty, a teda aj k rozporu s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Právne normy v podmienkach demokratického štátu majú pôsobiť do budúcnosti a nie do minulosti. Podľa ustanovenia § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Zdôraznil, že ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014 nemožno použiť z dôvodu absencie prechodných ustanovení, návrh na začatie konania bol súdu doručený skôr. Zdôraznil čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 46 ods. 1, čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. PL. ÚS 15/1998, I. ÚS 59/2000, IV. ÚS 77/2002, I. ÚS 17/1999, PL. ÚS 36/1995, PL. ÚS 10/2006. Nakoľko sa odporkyňa na výzvu revízora dňa 09.01.2012 na linke MHD č. 99 v Bratislave nepreukázala platným cestovným lístkom alebo iným platným cestovným dokladom, bola a je povinná v zmysle čl. 6 Prepravného poriadku mestskej hromadnej dopravy v Bratislave a čl. 5 Tarify mestskej hromadnej dopravy v Bratislave mu zaplatiť cestovné v sume 0,70 € a úhradu v sume 50,- €. Táto povinnosť odporkyni vznikla v zmysle ustanovenia § 9 písm. b/ v spojení s § 11 ods. 1 písm. d/, § 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave. Táto úhrada za nepreukázanie sa cestovným lístkom medzi práva z prepravy podľa § 760 Občianskeho zákonníka nepatrí. Odvolaciemu súdu navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmeniť a jeho návrhu vyhovieť; v tejto súvislosti žiadal náhradu trov konania. V prípade, že odvolací súd odvolaniu v celom rozsahu nevyhovie, navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odvolací súd, ktorý bol viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, prejednal odvolanie bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Odvolací súd sa v prvom rade zaoberal charakterom vzťahu medzi účastníkmi konania, keďže súd prvého stupňa s poukazom na ust. § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. z úradnej povinnosti aj bez návrhu prihliadol na premlčanie nároku navrhovateľa. Podľa názoru odvolacieho súdu v danej veci ide o spotrebiteľský vzťah a zmluva o preprave uzatváraná medzi navrhovateľom ako dopravcom a cestujúcim je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1 Obč. zák. Ide totiž o zmluvu, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, pričom cestujúci nemá možnosť podstatným, resp. žiadnym spôsobom ovplyvniť obsah dopravcom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Podľa Prepravného poriadku MHD v Bratislave je tento prepravný poriadok, Tarifa MHD a cestovné poriadky umiestnené na zástavkách verejným návrhom na uzavretie zmluvy o preprave osôb. Cestujúci sa však môže jedine rozhodnúť, či služby poskytované dopravcom využije a bude akceptovať ním stanovený Prepravný poriadok MHD v Bratislave, Tarify MHD a cestovné poriadky alebo služby dopravcu nevyužije, nemá však možnosť dohodnúť si individuálne podmienky, za akých tieto služby bude využívať, ani žiadnym spôsobom zasahovať do ich obsahu. V zmysle uvedeného je právny vzťah medzi navrhovateľom a odporkyňou v prejednávanej veci právnym vzťahom zo spotrebiteľskej zmluvy, ktorý musí byť posudzovaný podľa ustanovení upravujúcich právne vzťahy spotrebiteľského charakteru. Navrhovateľ (doprovca) má pritom v tomto vzťahu postavenie dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 Obč. zák. a zároveň predávajúceho v zmysle § 2 písm. b/ zákona č. 250/2007 Z.z., keďže pri uzatváraní a plnení zmluvy o preprave koná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti, ktorou okrem iného je aj pravidelná verejná cestná hromadná mestská doprava osôb. Odporkyňa (cestujúca) vystupuje v postavení spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 Obč. zák. a § 2 písm. a/ zákona č. 250/2007 Z.z.). Súd prvého stupňa tak v nadväznosti na túto skutočnosť postupoval správne, keď v danej veci v súlade s § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa ex offio prihliadol na premlčanie nároku žalobcu a odvolacie námietky žalobcu v tomto smere nie sú dôvodné.

V zmysle § 108 Obč. zák. je na uplatnenie práva z prepravy stanovená jednoročná premlčacia doba. Toto zákonné ustanovenie platí pre všetky práva vzniknuté z osobnej a nákladnej prepravy (§ 760 až § 773 Obč. zák.), s výnimkou práva na náhradu škody v zmysle § 764 Obč. zák., pre premlčanie ktorého platí § 106 Obč. zák. Odvolací súd sa stotožňuje s názorom súdu prvého stupňa, že v jednoročnej premlčacej dobe podľa § 108 Obč. zák. sa premlčuje nielen nárok dopravcu na cestové vyplývajúci z § 760 Obč. zák., ale aj jeho nárok na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom v zmysle

zák. č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave. Tento nárok totiž taktiež patrí medzi práva z prepravy v zmysle § 760 Obč. zák., hoci v ňom nie je výslovne uvedený. Ako správne uvádza aj súd prvého stupňa zákon č. 168/1996 Z.z. bol verejnoprávny predpisom, ktorý okrem iného upravoval aj vzťahy medzi cestujúcimi a dopravcom, teda občianskoprávne vzťahy. Odvolací súd považuje za správny postup súdu prvého stupňa, ktorý otázku premlčania nároku dopravcu na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom (§ 14 ods. 2 zákona č. 168/1996 Z.z.) posúdil na základe analógie legis (§ 853 ods. 1 Obč. zák.) podľa tých ustanovení Občianskeho zákonníka, ktoré upravujú vzťahy obsahom a účelom najbližšie, teda podľa ustanovenia § 108 Obč. zák., pretože zákon č. 168/1996 Z.z. premlčanie uvedeného nároku osobitne neupravoval. Zároveň neupravoval ani začiatok plynutia premlčacej doby na uplatnenie práva na úhradu pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom. Súd prvého stupňa preto aj v tomto prípade správne aplikoval ust. § 563 Obč. zák., v zmysle ktorého dlžník - cestujúci je povinný splatiť dlh prvého dňa potom, ako ho veriteľ - dopravca o plnenie požiadal. Týmto dňom teda nastáva splatnosť dlhu a zároveň je v tento deň možné prvýkrát uplatniť právo podaním žaloby na súd.

V prejednávanej veci odporkyňa cestovala na linke MHD č. 99 v Bratislave dňa 09.1.2012, kedy ju revízor vyzval na zaplatenie cestovného 0,70 eur a postihu 50,- eur. Jednoročná premlčacia doba na uplatnenie nároku navrhovateľa na súde tak začala plynúť dňa 10.1.2012 a jej koniec v súlade s § 122 ods. 2 prvá veta Obč. zák. pripadol na deň 10.1.2013. Navrhovateľ podal žalobu na súd dňa 02.4.2014, t.j. oneskorene, po uplynutí premlčacej doby v zmysle § 108 Obč. zák. Vzhľadom na skutočnosť, že v danej veci ide o spor zo spotrebiteľskej zmluvy, súd prvého stupňa správne navrhovateľovi premlčané právo nepriznal aj bez vznesenej námietky premlčania zo strany odporkyne (§ 5b zákona č. 250/2007 Z.z.).

Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú odvoláciu námietku navrhovateľa, že pri cestovaní bez cestovného lístka je namieste použiť § 101 Obč. zák. o všeobecnej premlčacej dobe. Nárok na zaplatenie úhrady pri nepreukázaní sa platným cestovným lístkom totiž nemôže vzniknúť samostatne a oddelene len na základe zák. č. 168/1996 Z.z. o cestnej doprave, ale len spolu s nárokom na zaplatenie cestovného. Obidva nároky tak vznikajú súčasne a výlučne zo zmluvy o preprave osôb v MHD, resp. z jej porušenia. U obidvoch nárokov sa preto dĺžka premlčacej doby riadi ust. § 108 Obč. zák., a teda je jednoročná.

Rovnako nedôvodná je aj odvolacia námietka žalobcu, že súd prvého stupňa aplikáciou ustanovenia § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. v znení účinnom od 1.5.2014 na konanie začaté pred týmto dátumom porušil zásadu zákazu retroaktivity a správne mal postupovať podľa § 100 ods. 1 Obč. zák. a na premlčanie prihliadať len na základe námietky dlžníka. Ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. bolo do tohto zákona zavedené s účinnosťou od 1.5.2014 zákonom č. 102/2014 Z.z. Podľa tohto ustanovenia orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy prihliada aj bez návrhu na nemožnosť uplatnenia práva, na oslabenie nároku predávajúceho voči spotrebiteľovi, vrátane jeho premlčania alebo na inú zákonnú prekážku alebo zákonný dôvod, ktoré bránia uplatniť alebo priznať plnenie predávajúceho voči spotrebiteľovi, aj keď by inak bolo potrebné, aby sa spotrebiteľ týchto skutočností dovoľával. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že napriek tomu, že samotné premlčanie má hmotnoprávny charakter, ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. má procesnú povahu vyplývajúcu z jeho znenia, keď toto ustanovenie normuje predovšetkým procesnú činnosť orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy. Na jeho základe sa súdu ako orgánu rozhodujúceho o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy ukladá povinnosť v súdnom konaní z úradnej povinnosti prihliadať na premlčanie v spotrebiteľských veciach, teda ide o konkrétny procesný postup súdu v konaní. Keďže ide o procesné ustanovenie, v prípade absencie prechodného ustanovenia potom platí, že súd postupuje podľa právneho stavu účinného v čase rozhodovania súdu. Vzhľadom na skutočnosť, že v čase rozhodovania súdu prvého stupňa už ustanovenie § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. bolo účinné, súd prvého stupňa bol povinný aplikovať ho vo všetkých prebiehajúcich konaniach vrátane súdnych konaní začatých pred jeho účinnosťou, t. j. pred 1.5.2014, akým je aj konanie v prejednávanej veci. Odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, že zákon č. 250/2007 Z.z. je lex specialis vo vzťahu k Občianskemu zákonníku ako lex generalis. Pokiaľ teda otázka prihliadania na premlčanie uplatneného nároku je v § 5b zákona č. 250/2007 Z.z. upravená odlišne od § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka, prednosť má špeciálna úprava zákona č. 250/2007 Z.z. a súd prvého stupňa nepochybil, keď podľa nej postupoval.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p.

O náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Odporkyni, ktorá mala v odvolacom konaní plný úspech, však náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, pretože jej žiadne nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.